

پرسش‌ها و پاسخ‌های تحلیلی تناسب مفهومی آزمون سراسری ۱۳۹۲ تمام رشته‌ها

پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری هنر ۱۳۹۲:

۱۷. مفهوم کدام بیت با ابیات دیگر تفاوت دارد؟

- ۱) نرمی از خلق مدارید توقع که مسیح / روغن از ریگ به حکمت نتوانست کشید
- ۲) ز شیخ شهر جان بردم به تزویر مسلمانی / مدارا گر به این کافر نمی‌کردم چه می‌کردم
- ۳) خواهی از دشمن نادان که گزندت نرسد / رفق پیش آر و مدارا و تواضع کن و جود
- ۴) به نرمی خصم بدگوهر حصار عافیت گردد / که مغز از چرب نرمی عمرها با استخوان سازد

۱۸. مفهوم کلی بیت «اشتر به شعر عرب در حالت است و طرب / گر ذوق نیست تو را کژ طبع جانوری» با کدام بیت تناسب دارد؟

- ۱) چو مردم سخن گفت باید به هوش / و گرنه شدن چون بهایم (چارپایان) خموش
- ۲) خاک را زنده کند تربیت باد بهار / سنگ باشد که دلش زنده نگردد به نسیم
- ۳) میان عاشق و معشوق رازی است / چه داند آن که اشتر می‌چراند؟
- ۴) تو را که درد نباشد ز درد ما چه تفاوت / تو حال تشنه ندانی که بر کناره‌ی جویی

۱۹. مفهوم بیت: «دود اگر بالا نشیند کسرشأن شعله نیست / جای چشم ابرو نگیرد گر چه او بالاتر است» با کدام بیت تناسب دارد؟

- ۱) هزار جلوه‌ی مقصود می‌کند گردون / ولی چه سود که چشم امید ما کور است
- ۲) می‌توان پوشید چشم از هر چه می‌آید به چشم / آنچه نتوان چشم از آن پوشید بیداری بود
- ۳) در صدف گوهر ز سنگینی گره گردیده است / کف به روی دست دریا از سبک باری بود
- ۴) زان گلاب تلخ کز رخساره‌ی گل می‌چکد / می‌توان دانست پند بلبلان در گوش اوست

۲۰. مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- ۱) زهر ار چنان که دوست دهد نوشدارو است / درد ار چنان که یار فرستد دوا‌ی ماست
- ۲) گر می‌کشی رهینم و گر می‌کشی رهی / هر ناسزا که آن ز تو آید سزای ماست
- ۳) ما را به دست خویش بکش کان نوازش است / دشنام اگر ز لفظ تو باشد دعای ماست
- ۴) گر ما خطا کنیم عطا‌ی تو بی‌حد است / نومیدی از عطا‌ی تو حدّ خطای ماست

۲۱. مفهوم عبارات «گفت: به خطار داشتیم که چون به درخت گل رسم، دامنی پر کنم هدیه‌ی اصحاب را. چون برسیدم بوی گلم چنان

مست کرد که دامنم از دست برفت.» از کدام بیت دریافت می‌شود؟

- ۱) قراری بسته‌ام با می فروشان / که روز غم به جز ساغر نگیرم
- ۲) چنان پر شد فضای سینه از دوست / که یاد خویش گم شد از ضمیرم
- ۳) من آن مرغم که هر شام و سحرگاه / ز بام عرش می‌آید صفرم
- ۴) قحح پرکن که من در دولت عشق / جوان بخت جهانم گرچه پیرم

۲۲. مفهوم بیت: «بشکن دل بی‌نوا‌ی ما را‌ی عشق / این ساز شکسته‌اش خوش آهنگ تر است» با کدام بیت تناسب دارد؟

- ۱) عاشق از طعنه‌ی اغیار چه پروا دارد؟ / آتش از سرزنش خار چه پروا دارد؟
- ۲) روح شکسته بال را تا پر و بال می‌شود / رخه‌ی ملک دل مکن خنده‌ی دل گشای را
- ۳) در دو عالم گرهی نیست که نگشاید عشق / عاشق از عقده‌ی افلاک چه پروا دارد؟
- ۴) قحح پرکن که من در دولت عشق / جوان بخت جهانم گرچه پیرم

۲۳. بیت: «تو کی دانی که لیلی چون نکویی است / کرو چشمت همین بر زلف و رویی است» با کدام بیت تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) محو یکتایی نقاش نگردید کسی / همه چون آینه بر نقش پراکنده زدند
- ۲) عاقلانی که ز زنجیر تو سر وا زده‌اند / غافلانند که بر دولت خود پا زده‌اند
- ۳) نیست مژگان که به تقصیر پریشان نظری / مشت خاری است به چشم من بیننده زدند
- ۴) شکوه از بخت نکردند سبک رفتاران / در دل ابر سیه برق صفت خنده زدند

۲۴. همه ابیات دو به دو تناسب مفهومی دارند به جز ابیات گزینه‌ی
.....

- ۱) به دریا مرو گفتمت زینهار / اگر می‌روی تن به طوفان سپار
فدایی ندارد ز مقصود چنگ / اگر بر سرش تیر بارند و سنگ
- ۲) دلی که عاشق و صابر بود مگر سنگ است / ز عشق تا به صبوری هزار فرسنگ است
صبر است مرا چاره‌ی هجران تو لیکن / چون صبر توان کرد که مقذور نمانده است
- ۳) حکایت شب هجران نه آن حکایت حالی است / که شمه‌ای ز بیانش به صد رساله برآید
حافظ شب هجران شد بوی خوش وصل آمد / شادیت مبارک باد ای عاشق شیدایی
- ۴) خراب‌تر ز دل من غم تو جای نداشت / که ساخت در دل تنگم قرارگاه نزول
بکن معامله‌ای و این دل شکسته بخر / که با شکستگی ارزد به صد هزار دربست

۲۵. مفهوم عبارت «پس پاهایش ببریدند؛ تبسمی کرد و گفت: بدین پای سفر خاک می‌کردم؛ قدمی دیگر دارم که هم‌اکنون سفر هر

دو عالم کند.» با همه‌ی ابیات به جز بیت تناسب دارد.

- ۱) مرد را هر چند تنهایی کند کامل عیار / صحبت یاران یک دل کیمیایی دیگر است
- ۲) ترک دنیا کرده را بر فرق سر ترک کلاه / بر سپهر سروری بال همای دیگر است
- ۳) گرچه می‌گردد عَلم هر کس که از دنیا گذشت / از دو عالم هر که برخیزد لوای دیگر است
- ۴) عشق را بی‌دست و پای دست و پای دیگر است / راه گم کردن در این ره رهنمای دیگر است

پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری ریاضی ۱۳۹۲

۱۷. مفهوم بیت: «بی کمالی‌های انسان از سخن پیدا شود / پسته‌ی بی مغز چون لب و کند رسوا شود» در همه‌ی ابیات به استثنای بیت یافت می‌شود.

- ۱) عیب تو خواهی نگوید خصم عیب او مگو / با خموشی می‌توان خاموش کردن کوه را
- ۲) کسی کز او هنر و عیب بازخواهی جست / بهانه ساز و به گفتارش اندر آر نخست
- ۳) خاموشی نیست خالی از نمکی / لیک وقت جواب بی‌نمک است
- ۴) جز به راه سخن چه دانم من / که حقیری تو یا بزرگ و خطیر

۱۸. مفهوم بیت « که گر عرشی به فرش آبی و گر ماهی به چاه افتی / و گر بحری تهی گردی و گر باغی خزان بینی» با کدام بیت تناسب دارد؟

- ۱) فلک را مترسان به آه دروغی / که از تیر کج نیست پروا نشان را
- ۲) خدای عرش جهان را چنین نهاد نهاد / که گاه مردم از او شادمان و گاه ناشاد
- ۳) گر نوازد فلکت غره‌ی مباحش از پی آن / کش صعودی نبود کاو نه هبوطی ز پی است
- ۴) زین فلک بیرون تو کی دانی که چیست / کاین حصراری بس بلند و بی‌در است

۱۹. مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- ۱) برو طواف دلی کن که کعبه‌ی مخفی است / که آن خلیل بنا کرد و این خدا خود خواست
- ۲) روی من در توست آمد شد به سوی دیگران / من درون کعبه‌ام هر سو که رو آرم رواست
- ۳) صدق در طوف چو باشد حرم و دیگر یکی است / کعبه دور است خرابات به دل نزدیک است
- ۴) یا رب این کعبه‌ی مقصود تماشاگه کیست / که مخیلان طریقی گل نسرین من است

۲۰. بیت: «یا بی‌برده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی‌البصار» با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

- ۱) کسی که چهره‌ی دل دید اوست اهل خرد / کسی که قامت جان یافت اوست کاهل صلاست
- ۲) برای دیدن رویش مگرد گرد جهان / که او نشسته چو آینه با تو رویاروست
- ۳) نادیده عیان دیده‌ی من شاهد مقصود / این چشم نهان محو تماشای که باشد
- ۴) خیال تو چو درآید به سینه‌ی عاشق / درون خانه‌ی تن پُر شود چراغ حیات

۲۱. مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- ۱) تا نظر می‌کنی از پیش نظر خواهم رفت / گر نرفتم ز درت شام، سحر خواهم رفت
- ۲) کهن شود همه کس را به روزگار ارادت / مگر مرا که همان عشق اول است و زیادت
- ۳) به حق مهر و وفایی که میان من و توست / که نه مهر از تو بریدم نه به کس پیوستم
- ۴) سعدی به روزگاران مهری نشسته بر دل / بیرون نمی‌توان کرد الا به روزگاران

۲۲. مفهوم متن «حالی صواب آن باشد که جمله به طریق تعاون قوتی کنید تا دام از جای برگیریم که ره‌ایش ما در آن است. کبوتران فرمان وی بکردند و دام برکنندند.» با همه‌ی ابیات به استثنای بیت تناسب دارد.

- ۱) مورچگان را جو بود اتفاق / شیر ژیان را بدرانند پوست
- ۲) به بارگاه تو چون باد را نباشد راه / کی اتفاق جواب سلام ما افتد
- ۳) دو دوست با هم اگر یک دلند در همه کار / هزار طعنه‌ی دشمن به نیم جو نخرند
- ۴) حسنت به اتفاق ملاحظت جهان گرفت / آری با اتفاق جهان می‌توان گرفت

۲۳. مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات متفاوت است؟

- ۱) دل بی‌سوز کم گیرد نصیب از صحبت مردی / مس تابیده‌ای آور که گیرد در تو اکسیرم
- ۲) می ز رطل عشق خوردن کار هر بی‌ظرف نیست / وحشی ای باید که بر لب گیرد این پیمان را
- ۳) ساقیا در قدح باده چه پیمودی دوش / که حریفان همه در خواب گراند هنوز
- ۴) محرم این هوش جز بی‌هوش نیست / مرزبان را مشتری جز گوش نیست

۲۴. مفاهیم «اختیار، فرسودگی، طالب عنایت، آزادگی» به ترتیب از کدام ابیات دریافت می‌شود؟

- الف) آن که برق خرم‌نم در زندگی هرگز نشد / بعد مردن چشم دارم بر مزار آید مرا
 - ب) مهمان کشتِ خویشم اگر نیک اگر بد است / حاشا که هیچ شکوه بود از قضا مرا
 - ج) شد استخوان ز دور فلک توتیا مرا / باری دگر نماند در این آسیا مرا
 - د) از چرخ منت پرکاهی نمی‌کشم / گر استخوان ز درد شود توتیا مرا
- ۱) د، الف، ب، ج ۲) د، ج، الف، ب ۳) ب، الف، ج، د ۴) ب، ج، الف، د

۲۵. بیت: «کسی کاو را تو لیلی کرده‌ای نام / نه آن لیلی است کز من برده آرام» با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

- ۱) نسبت روی تو با ماه فلک می‌کردم / چو بدیدم رخ زیبای تو چیز دگر است
- ۲) جان هر زنده‌دلی زنده به جانی دگر است / سخن اهل حقیقت ز زبانی دگر است
- ۳) راستی را ز لطافت چو روان می‌گردی / گوییا سرو روان تو روانی دگر است
- ۴) در چمن هست بسی لاله‌ی سیراب، ولی / تُرک مه روی من از خانه‌ی خانی دگر است

پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری زبان ۱۳۹۲

۱۷. مفهوم بیت: «می بهشت نوشم ز جام ساقی رضوان / مرا به باده چه حاجت که مست بوی تو باشم» با کدام بیت تناسب دارد؟

- (۱) مردم گویند بهشت خواهی یا دوست / ای بی‌خبران بهشت با دوست نکوست
- (۲) طفلان به جوی شیر ز شکر کنند صلح / زاهد ز وصل دوست به باغ جنان خوش است
- (۳) عیسی‌ام منظر من بام چهارم فلک است / که به هشتم در رضوان شدنم نگذارند
- (۴) ز سرو گلشن فردوس راست می‌گذریم / نهال قد تو تا پا فشرده در دل ما

۱۸. بیت: «از خلاف آمدِ عدت بطلب کام که من / کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم» با کدام بیت تناسب مفهومی دارد؟

- (۱) از خرابی می‌شود دل صاحب گنج هنر / نیست معماری به از ویرانی این بنیاد را
- (۲) فلک را مترسان به آه دروغین / که از تیر کج نیست پروا نشان را
- (۳) می‌کند پامال، تن آخر دل آسوده را / می‌شود دامن کفن این پای خواب آلوده را
- (۴) عاشقان را شکوه‌ای از سختی ایام نیست / مهره‌ی موم است کوه بیستون فرهاد را

۱۹. مفهوم بیت: «دود اگر بالا نشیند کسر شأنِ شعله نیست / جای چشم ابرو نگیرد گر چه او بالاتر است» با کدام بیت تناسب دارد؟

- (۱) به هم دانا و نادان کی بود خوش / کجا دم‌ساز باشد آب و آتش
- (۲) دل نازک به نگاه کجی آزرده شود / خار در دیده چو افتاد کم از سوزن نیست
- (۳) نه هر که صدرنشین شد عزیز شد که غبار / اگر به دیده رسد توتیا نخواهد شد
- (۴) خار و سمن هر دو به نسبت گیاست / این خسک دیده و آن توتیاست

۲۰. مفهوم متن «همیشه صداهایی در طبیعت و رازهایی در آسمان هست که همه کس نه تواند آن را بخواند و نه تواند آن را بشنود.

برای شنیدنش گوش و دلی می‌خواهد که مانند همه‌ی گوش‌ها و دل‌ها نباشد؛ گوش شنوا، قلبی پاکیزه و روانی روشن می‌خواهد.» با کدام بی تناسب دارد؟

- (۱) حکایت شب هجران فرو گذاشته به / به شکر آن که برافکند پرده روز وصال
- (۲) تویی آن گوهر پاکیزه که در عالم قدس / ذکر خیر تو بود حاصل تسبیح ملک
- (۳) چو مُحرم شدی از خود ایمن میباش / که مُحرم به یک نقطه مجرم شود
- (۴) مدعی خواست که آید به تماشاگاه راز / دست غیب آمد بر سینه‌ی نامحرم زد

۲۱. مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات تفاوت دارد؟

- (۱) وقت است که می‌نوشم تا برق زند هوشم / وقت است که برپریم چون بال و پریم
- (۲) شه مات کجا گردد آن کاو رخ شه بیند / کی تلخ شود آن کاو دریای عسل دارد
- (۳) آن کس که تو را دارد از عیش چه کم دارد / وان کس که تو را بیندای ماه چه غم دارد
- (۴) از مرگ چرا ترسم کاو آب حیات آمد / وز طعنه چرا ترسم چون او سپرم آمد

۲۲. مفهوم ربای «جامی است که عقل آفرین می‌زندش / صد بوسه ز مهر بر جبین می‌زندش

این کوزه‌گر دهر چنین جام لطیف / می‌سازد و باز بر زمین می‌زندش»

با همه‌ی بخش‌های منظومه‌ی «شکسپیر» به استثنای تناسب دارد.

- (۱) ولادت که روزگاری از گوهر نور بود به سوی بلوغ می‌خزد.
- (۲) آری زمان فرّه جوانی را می‌پژمرد و گوهرهای ندر طبیعت را در کام می‌کشد.
- (۳) دقیقه‌ها به یک دیگر جای می‌سپارند و در کشاکشی بیپای از هم پیشی می‌جویند.
- (۴) آن‌گاه که تاج بر سرش نهادند، خسوف‌های کژخیم شکوهش را به ستیز برمی‌خیزند.

۲۳. مفهوم همه‌ی ابیات به جز بیت یکسان است.

- ۱) ساقیا جام میم ده که نگارنده‌ی غیب / نیست معلوم که در پرده‌ی اسرار چه کرد
- ۲) زین دایره‌ی مینا خونین جگرم، می ده / تا حل کنم این مشکل در ساغر مینایی
- ۳) آن که پر نقش زد این دایره‌ی مینایی / کس ندانست که در گردش پرگار چه کرد
- ۴) سخن از مطرب و می‌گو و راز دهر کم‌تر جو / که کس نگشود و نگشاید به حکمت این معما را

۲۴. مفهوم کلی کدام دو بیت، با همدیگر متفاوت است؟

- ۱) گر مرید راه عشقی فکر بدنامی مکن / شیخ صنعان خرقه رهن خانه‌ی خمار داشت
گر چه بدنامی است نزد عاقلان / ما نمی‌خواهیم ننگ و نام را
- ۲) دلی که عاشق و صابر بود مگر سنگ است / ز عشق تا به صبوری هزار فرسنگ است
صبر است مرا چاره‌ی هجران تو لیکن / چون صبرتوان کرد که مقدر نمانده است
- ۳) مکن ملامت خواجه به عشقباری و مستی / که برکناری و دانم که حال غرقه ندانی
شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما، سبکباران ساحل‌ها
- ۴) تنم بیوسد و خاکم به باد ریزه شود / هنوز مهر تو باشد در استخوان ای دوست
من از حکایت عشق تو بس کنم هیهات / مگر اجل که ببندد زبان گفتارم

۲۵. بیت: «حسن به ازل نظر چو در کارم کرد / بنمود جمال و عاشق زارم کرد» با کدام بین قرابت مفهومی ندارد؟

- ۱) کمال حسن تدبیرش چنان آراست عالم را / که تا دور ابد باقی بر او حسن و ثنا آمد
- ۲) لطف نهان به جلوه آر تا برود دلم ز کار / حسن چو جلوه می‌کند عشق زیاد می‌شود
- ۳) چه فتنه بود که حسن تو در جهان انداخت / که یک دم از تو نظر بر نمی‌توان انداخت
- ۴) تا رقم حسن تو زد آسمان / نامزد عشق تو آمد جهان

پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری تجربی ۱۳۹۲

۱۷. مفهوم بیت: «رو مسخرگی پیشکه کن و مطربی آموز / تا داد خود از کهتر و مهتر بستانی» با کدام بیت، یکسان است؟

- (۱) داد خود عاقبت کار زما بستاند / روزگار ستم اندیش که در کینه‌ی ماست
- (۲) مردانه دوختیم و کس از ما نمی‌خرد / رو رو زنانه دوز که مردانه می‌خرند
- (۳) ساقی تو بده باده و مطرب تو بزن رود / تا می‌خورم امروز که وقت طرب ماست
- (۴) رو صبر و سکون پیش کن از عار میندیش / بر جور فلک دل نه و ز آزار میندیش

۱۸. مفهوم عبارت: «با صدایی که به قول معروف از ته چاه درمی‌آمد با زهرخندی گفت: داد نزن «من گوش استماع ندارم لمن تقول».

با کدام بیت متناسب است؟

- (۱) مرد باید که گیرد اندر گوش / ورنه نبشته است پند بر دیوار
- (۲) حال چوگان چون نمی‌دانی که چیست / ای نصیحت گو به ترک گوی، گوی
- (۳) ذوق سماع مجلس آنست به گوش دل / وقتی رسد که گوش طبیعت بی‌اکنی
- (۴) گوش کن پند ای پسر وز بهر دنیا غم مخور / گفتمت چون در حدیثی گر توانی داشت هوش

۱۹. مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات تفاوت دارد؟

- (۱) ای با همه کس به صلح و با ما به خلاف / جرم از تو نباشد گنه از بخت من است
- (۲) عوض شکوه کنم شکر چو یوسف اظهار / من به دولت اگر از سیلی اخوان برسم
- (۳) به هر دردیت درمان هم ز درد است / به درد تازه درمان تازه گردان
- (۴) از خلاف آمد عادت بطلب کام که من / کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم

۲۰. مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- (۱) باریابی به محفلی کان جا / جبرئیل امین ندارد بار
- (۲) عشق سبزی است که جبریل در او محرم نیست / عشق رمزی است که جز سر حقش همدم نیست
- (۳) چو روی پرستیدنت بر خداست / اگر جبرئیلت ببیند رواست
- (۴) عشق سلطان سراپرده‌ی ملک قدّم است / محرم اندر حرم عشق به جز آدم نیست

۲۱. مفهوم کنایی ضرب‌المثل «از ماست که بر ماست در کدام بیت وجود ندارد؟

- (۱) کاملان از عیب خود بیش از هنر یابند فیض / بهره‌ی طاووس از پا، بیش از بال خود است
- (۲) نیست خصمی آدمی را غیر خود چون عنکبوت / دام راه هر کسی از تار آمال خود است
- (۳) می‌کند در راه خود دام گرفتاری به خاک / دیده‌ی هر کس که چون طاووس دنبال خود است
- (۴) سرشکم آمد و عیبم بگفت روی به روی / شکایت از که کنم خانگی است غمّازم

۲۲. عبارت «قاضی بسیار دعا کرد و گفت: «این صلت فخر است، پذیرفتم و باز دادم که مرا به کار نیست و قیامت سخت نزدیک است،

حساب این نتوانم داد.» با همه‌ی ابیات به جز تناسب مفهومی دارد.

- (۱) اگر عنقا ز بی‌برگی بمیرد / شکار از دست گنجشکان نگیرد
- (۲) مکن باور که هرگز تر کند کام / ز آب چون نهنگ لجه آشام
- (۳) عقاب آنجا که در پرواز باشد / کجا از صعوه صید انداز باشد
- (۴) با عقاب تیز چنگ و با همای تیز پر / ابله‌ی باشد که رقاصی کند کبک دری

۲۳. مفهوم کلی همه‌ی ابیات به استثنای بیت یکسان است.

(۱) شرط عقل است صبر تیرانداز / که چو رفت از کمان نیاید باز

(۲) مگوی آن سخن کاندرو سود نیست / کز آن آتشت بهره جز دود نیست

(۳) یکی طفل بردارد از رخس بند / نیابد به صد رستم اندر کمند

(۴) نیک سهل است زنده بی‌جان کرد / کشته را باز زنده نتوان کرد

۲۴. در منظومه‌ی «صدای پا آب» از سهراب سپهری، توضیح مقابل کدام واژه‌ی نمادین، نادرست است؟

(۱) چشمه: نماد پاکی و جوشش و لطافت و روشنی است.

(۲) گل نیلوفر: نماد توصیف صادقانه‌ی دنیای عاطفی خود شاعر است.

(۳) گل سرخ: نمادی از عشق، قلب انسان و زیبایی‌های جهان است.

(۴) پنجره: دریچه‌ای است از درون به بیرون و نشانگر احساس و ارتباط است.

۲۵. مفهوم ابیات دوگانه، در کدام گزینه یکسان نمی‌باشد؟

(۱) از تو نپرسند درازی شب / آن کس داند که نخفته است دوش

محرم این هوش جز بی‌هوش نیست / مرزبان را مشتری جز گوش نیست

(۲) حلقه‌ی دام گرفتاری دهن واکردن است / ماهی لب بسته را قلاب نتواند گرفت

زبان درکش ای مرد بسیاردان / که فردا قلم نیست بر بی‌زبان

(۳) شد جنگ و نظر آمد، شد زهر و شکر آمد / شد سنگ و گهر آمد، شد قفل و کلید آمد

هنر خوار شد جادویی ارجمند / نهان راستی، آشکارا گزند

(۴) گر کشد مهر رخت بر دال من تیغ رواست / هر بدی کز طرف دوست رسد جمله نکوست

جام از دست دوست بود زهر و می یکی است / آن‌جا که وصل اوست چه محراب و چه کنشت [بتخانه]

پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری انسانی ۱۳۹۲

۱۷. بیت «خلق چو مرغابیان زاده ز دریای جان / کی کند این جا مقام مرغ کز آن بحر خاست» با کدام بیت ارتباط مفهومی دارد؟

- ۱) سراغ منزل طایر ز من کنی که کجاست / به هر کجا که در آن جا رخ نکویی هست
- ۲) اگر گویم ز عشق گل فغان آموز شد بلبل / خطا باشد که این نسبت بود بی اصل و بی مبدا
- ۳) ما طایر قدسیم و ز خلوتگه انسیم / پا بسته‌ی این کهنه قفس چند توان بود
- ۴) از گلیم خویش نگذارد برون پا مرد عشق / دل کند هر چند طیران در فضای خود بود

۱۸. بیت: «دود اگر بالا نشیند، کسر شأن شعله نیست / جای چشم ابرو نگیرد، گرچه او بالاتر است» با همهی ابیات به استثنای بیت قرابت مفهومی دارد.

- ۱) به سال از برادر ز من مهتر است / نه هر کس که او مهتر او بهتر است
- ۲) در اولین قدم پر جبریل عقل سوخت / هر پا شکسته‌ای به در دل نمی‌رسد
- ۳) هرگز به چشم، شوخی ابرو نمی‌رسد / پای به خواب رفته به آهو نمی‌رسد
- ۴) گر شانه‌ی خود از دل صد چاک من کنی / آشفته‌گی به زلف تو یک مو نمی‌رسد

۱۹. مفهوم بیت: «در تنگنای سینه‌ی حسرت کشیده‌ام / گهواره‌ی بصیرت مردان نهفته است» با کدام بیت تناسب دارد؟

- ۱) ز دست رفتم و بی‌دیدگان نمی‌دانند / که زخم‌های نظر بر بصیر می‌آید
- ۲) بی‌حجت و بصارت سوی تو خویشتن / با چشم کور نام نهاد است ابوبصیر
- ۳) گر بایدت همی که ببینی مرا تمام / چون عقلمان به چشم بصیرت نگر مرا
- ۴) هر که را دور چرخ جامی داد / با بصیرت نگشت چون جمشید

۲۰. بیت: «بسوزاند چوب درختان بی‌بر / سزا خود همین است مر بی‌بری را» با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

- ۱) سرو را بی‌ثمری باعث رعنائی شد / قامت از بار علایق نکشیدن به بود
- ۲) خجلت بی‌ثمری عیش مرا دارد تلخ / نخل بی‌بار مرا زود بریدن به بود
- ۳) هر چه دیدیم در این باغ، ندیدن به بود / هر گل تازه که چیدیم، نچیدن به بود
- ۴) زان ثمرها که گزیدیم در این باغستان / پشت دست و لب افسوس گزیدن به بود

۲۱. مفهوم بیت: «بس نکته‌ی غیر حسن نباید که تا کسی / مقبول طبع مردم صاحب نظر شود» با کدام بیت تناسب دارد؟

- ۱) لطیفه‌ای است نهانی که عشق ازو خیزد / که نام آن نه لب لعل و خط زنگاری است
- ۲) لعلت از طبع سخن‌گوی ازل بیتی است نغز / کان به دیوان خط سبز تو تضمین کرده‌اند
- ۳) چگونه دعوی عشقت کنم به یکتایی / که بار عشق تو پشت فلک دو تا بکند
- ۴) سرزلفش چرا در برنگیرد روی ماهش را / مگر ابر سیه، خورشید را در بر نمی‌گیرد

۲۲. مفهوم بیت «سال‌ها تو سنگ بودی دل خراش / آزمون را یک زمانی خاک باش» با همهی ابیات به جز بیت تناسب دارد.

- ۱) افتادگی برآورد از خاک دانه را / گردن‌کشی به خاک نشانند نشانه را
- ۲) تا بر سردیده جا دهندت مردم / چون مردم دیده ترک خودبینی کن
- ۳) بگشای پرده چشم حقیقت نمای را / خود را شناس تا بشناسی خدای را
- ۴) حافظ افتادگی از دست مده زان که حسود / عرض و مال و دل و دین در سر مغروری کرد

۲۳. مفهوم همهی ابیات به استثنای بیت با یکدیگر تناسب دارد.

- ۱) تنگ چشمان چشم خود بر رزق مهمان می‌نهند / از طمع چون آسیا نان بر سر نان می‌نهند
- ۲) تنگ چشمان نظر به میوه کنند / ما تماشاکنان بستانیم
- ۳) راست گفت اندر این حدیث آن مرد / از را خاک سیر داند کرد
- ۴) رودهی تنگ به یک نان تهی پر گردد / نعمت روی زمین پر نکند دیدهی تنگ

۲۴. بیت: «گویند روی سرخ تو، سعدی که زرد کرد؟ / اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم» با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

- ۱) گرچه سیم و زر ز سنگ آید برون / در همه سنگی نباشد زرّ و سیم
- ۲) گر به آتش بریم صد ره و بیرون آری / زر نابم که همان باشم اگر بگدازم
- ۳) زر ز معدن سرخ روی آمد برون / صحبت ناجنس کردش روی زرد
- ۴) چه آتش پاره‌ای بودی الا ای کیمیای دل / که از برقی مس آلوده با زنگار زر کردی

۲۵. مفهوم عبارت: «چه چیز را دشوار پنهان می‌توان داشت؟ آتش را که در روز دودش از راز نهران خبر می‌دهد و در شب، شعله‌اش

پرده‌دری می‌کند.» با همهی ابیات به جز بیت تناسب دارد.

- ۱) عندلیب گل رخسار دگر خواهم شد / چندگاهی پی دلدار دگر خواهم شد
- ۲) بر طرب حمل مکن سرخی رویم که چو جام / خون دل عکس برون می‌دهد از رخسارم
- ۳) نشان عشق را بگذار چون آتش به حال خود / که رسوایی شود از پوشش افزون این علامت را
- ۴) چون خورشید است پیدا راز عشق از سینه‌ی عاشق / نباشد نامه‌ی پیچیده، صحرای قیامت را

پاسخ تحلیلی پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری هنر ۱۳۹۲

۱۷ - ۱ مفهوم محوری تست: نرمش و مدارا با دشمنان

مفهوم بیت نخست: نرمش و مدارا با یکدیگر در سرشت انسان‌ها نیست.

۱۸ - ۲ مفهوم محوری تست: نکوهش بی‌ذوقی و بی‌احساسی

۱۹ - ۳ معنای بیت سوم: مروارید سنگین و ارزشمند است اما درون صدف و در زیر دریا جای دارد، برعکس، کف و حباب دریا بر روی موج‌ها شناور است \Leftarrow مقام و منصب ارزش وجودی انسان را مشخص نمی‌کند.

۲۰ - ۴ مفهوم محوری تست: خوش داشتن بیداد یار

معنای بیت چهارم: بخشایش تو در برابر گناهان ما حدی ندارد، ناامیدی از بخشایش تو ای خدا، خطایی ست که از ما سر نمی‌زند (در این حد خطا نمی‌کنیم!) \Leftarrow امید به بخشایش بی‌پایان خدا

۲۱ - ۲ مفهوم محوری تست: سُکر و بی‌خودی عارفان

۲۲ - ۴ مفهوم محوری تست: ارزش دل شکسته

۲۳ - ۱ فقط چون سه گزینه‌ی دیگر هیچ ارتباطی با بیت مورد نظر ندارند، می‌شود نتیجه گرفت که نظر طراح محترم گزینه‌ی نخست بوده است! (تست غیراستاندارد است.)

۲۴ - ۳

مفهوم مشترک بیت‌های گزینه‌ی نخست: لزوم تحمل سختی‌ها در راه عشق

مفهوم مشترک بیت‌های گزینه‌ی دوم: جمع‌نشدن عشق و شکیبایی

مفهوم مشترک بیت‌های گزینه‌ی چهارم: خدا در دل‌های شکسته جای دارد

۲۵ - ۱ بیت نخست سفارشی است بر هم‌نشینی با دوستان و آن‌قدر از مفهوم عارفانه‌ی متن پرسش و بیت‌های سه گزینه‌ی دیگر دور است که به‌سادگی می‌شود به منظور طراح پی برد و گزینه‌ی نخست را انتخاب کرد.

پاسخ تحلیلی پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری ریاضی ۱۳۹۲

۱۷ - ۱ مفهوم محوری تست: سخن هر کسی گویای دانش و خرد اوست.

مفوم بیت سوم: در موقع لزوم باید سخن گفت.

۱۸ - ۳ مفهوم محوری تست: بی‌اعتباری قدرت دنیایی

معنای بیت نخست: درماندگی تو به سبب غفلت و کاستی‌ها خودت است، بی‌جهت روزگار را نفرین نکن که نفرینت به جایی نمی‌رسد، همچون تیر کج که هرگز به نشانه اصابت نمی‌کند.

۱۹ - ۴ مفهوم محوری تست: کعبه‌ی دل

۲۰ - ۲ مفهوم محوری تست: وجود خدا آشکار است.

مفهوم بیت سوم: چگونه عاشق کسی شده‌ام که چهره‌ش را ندیده‌ام! (منظور خداوند است).

۲۱ - ۱ مفهوم مشترک سه بیت: دیرپایی عشق در وجود عاشق (وفاداری عاشق)

۲۲ - ۲ مفهوم محوری تست: اتحاد و هم‌بستگی

۲۳ - ۳ مفهوم محوری تست: عاشقی کار هر کسی نیست

(رَظْل: ظرف بزرگ شراب // تابیده: تفته و گداخته)

۲۴ - ۴

معنای بیت نخست: آن که هرگز به دیدارم نیامد تا با دیدنش آتش به جانم بیفتد، امیدوارم که دست کم پس از مرگم بر مزارم گذر کند!
معنای بیت دوم: هیچ گله و شکوه‌ای از قضا و سرنوشت ندارم، چون بر این باورم که آن چه در زندگی بر ما می‌گذرد نتیجه‌ی کارها و پندارهای ما در گذشته است نه قضا و قدر.

معنای بیت سوم: این روزگار مانند آسیا همه چیز مرا خرد و خاک کرده است که آخرین استخوان‌های من بود و از آن هم گرد برآورده است! (توتیا شدن استخوان: تبدیل شدن استخوان به گردی توتیامانند)

۲۵ - ۴ هم می‌تواند گزینه‌ی نخست پاسخ این پرسش غیراستاندارد باشد هم گزینه‌ی چهارم. شاید چون در گزینه‌ی نخست شاعر

یارش را با ماه می‌سنجد اما در گزینه‌ی چهارم با دیگر آدمیان، طراح محترم گزینه‌ی چهارم را بیشتر پسندیده است.

پاسخ تحلیلی پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری زبان ۱۳۹۲

۱۷ - ۴ مفهوم محوری تست: بی‌توجهی به بهشت

این مفهوم در بیت دوم هم دیده می‌شود اما به شکل وارون؛ یعنی شاعر، زاهد را نکوهش می‌کند که چرا به جای خدا، بهشت را آرزو و مقصود خود دانسته است؛ همانند کودکی که از شکر می‌گذرد تا به شیر دست پیدا کند (قدیم‌ها شکر کم‌یاب بوده است و خیلی گران‌بهارتر از شیر) ← اگر گزینه‌ی ۴ نبود، باید گزینه‌ی ۲ انتخاب می‌شد. (تست استاندارد نیست).

۱۸ - ۱ مفهوم محوری تست: در میان آشفتگی‌ها و دگرگونی‌ها به آرزوهای خود می‌توان رسید.

معنای بیت سوم: تن‌آسایی، آسایش را از بین می‌برد. پایی که در دامان آمده و در پی حرکت نیست، به‌زودی همین دامانِ لباس، کفنش می‌شود.

معنای بیت چهارم: صخره‌های بیستون در نگاه فرهاد عاشق‌پیشه همچون موم نرم است. عاشقان از سختی‌ها هراسی ندارند.

۱۹ - ۳ مفهوم محوری تست: مقام و منصب ارزش وجودی کسی را بالا نمی‌برد.

۲۰ - ۴ مفهوم محوری تست: هر کسی محرم اسرار جهان نیست.

۲۱ - ۱ این تست حدوداً پاسخ ندارد. احتمالاً طراح محترم با این استدلال گزینه‌ی نخست را برگزیده‌اند که مفهوم «پشت‌گرمی به تأیید الهی» را در سه بیت دیگر یافته‌اند اما در بیت نخست خیر. اما جمله‌ی «بال و پرم آمد» نیز می‌تواند همین مضمون را دربرداشته باشد. به اعتقاد من، تفاوت گزینه‌ها به حدی نیست که بتوان بدون دانستن سلیقه‌ی طراح محترم گزینه‌ی درست را برگزید.

۲۲ - ۱ رباعی خیام آشکارا از بی‌اعتباری زندگی شکایت می‌کند، مانند گزینه‌ی ۲ و ۴. اما در گزینه‌ی نخست موضوع شیکوه‌آمیزی طرح نشده است؛ رسیدن از نوزادگی به بلوغ و جوانی که ناخوشایند نیست. باز گزینه‌ی سوم می‌تواند اندک تناسبی با رباعی خیام داشته باشد و آن توجه به گذر سریع زمان است که موجب پیری و زوال می‌شود. به نظر من هر دو گزینه‌ی ۱ و ۳ را باید پاسخ درستی برای این تست دانست.

۲۳ - ۲ مفهوم محوری تست: ناگشودنی بودن راز هستی

۲۴ - ۴ مفهوم بیت نخست گزینه‌ی چهارم: عاشق پس از مرگ هم عاشق است.

مفهوم بیت دوم گزینه‌ی چهارم: عاشق تا زنده هست، عاشق می‌ماند.

۲۵ - ۱ مفهوم محوری تست: ازلی بودن عشق انسان به خدا

بیت نخست بر پروردگار بودن خداوند تأکید دارد و تدبیر او در وضع قوانین گیتی

سه بیت دیگر از عاشق شدن انسان و کائنات با جلوه‌ی زیبایی‌های خداوند سخن می‌گویند که با مفهوم ازلی بودن عشق گره خورده است.

پاسخ تحلیلی پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری تجربی ۱۳۹۲

۱۷ - ۲ مفهوم محوری تست: ناسازگاری روزگار با هنرمندان و اهل خرد

بیت‌های نخست و چهارم، مضمون تسلیم در برابر روزگار و سرنوشت را دربردارند.

۱۸ - ۲ مفهوم محوری تست: نصیحت‌ناپذیری عاشق (یا فرد درمانده و فلک‌زده)

معنای بیت نخست: لازم نیست ببینی چه کسی پندت می‌دهد، اگر سخن و نصیحتی به نظر سودمند آمد، آن را بپذیر حتی اگر بر روی دیوار نوشته شده‌باشد (سنگ نبشته).

۱۹ - ۱ مفهوم محوری تست: در میان آشفتگی‌ها و تغییرات به آرزوهای خود می‌توان رسید.

معنای بیت نخست: این از بخت واژگون (بدشانسی) من است که تو با همه دوست و هم‌نشین هستی به جز من نگویند بخت!

۲۰ - ۳ با این که بیت گزینه‌ی سوم در آزمون‌های سراسری سال‌های گذشته مطرح شده‌بود، باز هم خیلی‌ها از معنای آن برداشت درستی ندارند.

معنای بیت: اگر قصدت از پرستیدن خدا، واقعاً خودِ خداست (نه تظاهر به خداپرستی) بهتر آن است که حتی جبرئیل هم از عبادت تو بی‌خبر باشد ⇐ دوری از زهد ریایی

۲۱ - ۱ معنای بیت نخست: پای زشت طاووس باعث می‌شود که او فریفته‌ی زیبایی پرهای خود نشود. عیب‌هایی که در انسان‌های پخته و کامل وجود دارد، بیش از هنرها و برتری‌هایشان به کمک آن‌ها می‌آید، زیرا مانع درافتادن آنان به ورطه‌ی غرور و خودشیفتگی می‌شود (توجه به عیب‌های خود)

۲۲ - ۴ مفهوم محوری تست: بلندنظری و مناعت طبع

بیت سوم: عقاب در بلندایی پرواز می‌کند که اصلاً در حد پریدن گنجشک و صعوه نیست تا عقاب بخواهد شکار از دست آنان برآید. (بایگه عقاب بالاتر از این حرف‌هاست!)

۲۳ - ۲ مفهوم محوری تست: اشتباهی نباید کرد که جبران‌پذیر نباشد

پرسش بسیار دشواری است. مفهوم مشترک بیت‌های ۱، ۳ و ۴ این است که «اگر از برخی اشتباهات قابل پیش‌گیری، پرهیز نکنیم دیگر قابل جبران نیستند» مثلاً یک کودک به سادگی و بر اثر نادانی، بندِ رخش را باز می‌کند و آن وقت، صد مرد قوی هیکل و رستم‌مانند نیز دیگر نمی‌توانند آن اسب را به کمند درآورند. اما تأکید بیت دوم فقط بر پرهیز از سخن نارواست.

۲۴ - ۲ «گل نیلوفر» در فرهنگ بودایی- هندی نماد عرفان است (گویا به این دلیل که از مرداب برمی‌آید اما رو سوی آسمان و آفتاب دارد) به هر حال پاسخ دادن به این پرسش، نیازمند تسلط کامل بر توضیحات درس «صدای پای آب» است.

۲۵ - ۳ (خیلی ساده!)

پاسخ تحلیلی پرسش‌های تناسب مفهومی آزمون سراسری انسانی ۱۳۹۲

۱۷ - ۳ مفهوم محوری تست: بازگشت به سوی خدا

۱۸ - ۴ معنای این گزینه به حدی بی‌ربط به بیت صورت سؤال است که با اطمینان می‌توان دریافت منظور طراح همین گزینه بوده است. با این حال بیت گزینه‌ی دوم هم چندان مناسب نیست.

۱۹ - ۱ مفهوم مشترک دو بیت: رنج کشیدن اهل بصیرت در این دنیا (ناسازگاری روزگار با هنرمندان)

۲۰ - ۲ مفهوم محوری تست: نتیجه‌ی بی‌ثمری، نیستی و نابودی است

۲۱ - ۱ مفهوم محوری تست: آن و جذبه‌ی عاشقانه

معنای بیت دوم: لب سرخ تو بیتی از شعر زیبای آفرینش خداوند است که بر روی دفتر چهره‌ی تو که پر از خطوط ظریفی است که از رُستنِ موها پدید آمده‌است! این بیت زیبای خداوند را (لب سرخ تو را) نوشته‌اند و شعر خدا را آن‌جا در قالب آرایه‌ی تضمین آورده‌اند!

۲۲ - ۳ مفهوم محوری تست: فروتنی و دوری از خودپسندی

۲۳ - ۲ مفهوم محوری تست: نکوهش خشک‌دستی و آزمندی

مفهوم بیت دوم: از خدا، خدا را خواستن

۲۴ - ۴ مفهوم محوری تست: عشق مایه‌ی کمال وجود انسان است.

۲۵ - ۱ مفهوم محوری تست: عشق پنهان کردنی نیست

مفهوم بیت نخست: دل‌کندن از یارِ نامهربان (واسوخت)

پاسخ تشریحی آزمون سراسری خارج از کشور، در سایت نشر دریافت بخش نقد آزمون‌ها قابل داندود است!